

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
кафедра цивільно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФЕРМЕРСТВА В УКРАЇНІ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	D БІЗНЕС, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВО
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	D8 ПРАВО
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Біла Церква-2026

Робоча програма з навчальної дисципліни «Правове регулювання фермерства в Україні» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D8 «Право» / Укладач І.Ю. Ломакіна. Біла Церква: БНАУ, 2026. 16 с.

Розробник: І.Ю. Ломакіна, канд. юрид. наук, доцент

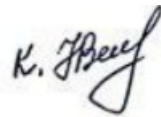
Робочу програму затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
(Протокол № 1 від 18 серпня 2026 р.)

Завідувач кафедри цивільно-
правових дисциплін, доцент

Анна ПАХОМОВА

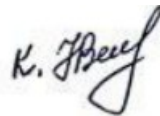
Гарант ОП, доцент

Інна КОВАЛЬЧУК

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету
(Протокол № 1 від 19.08.2026 р.)

Голова методичної ради, доцент

Інна КОВАЛЬЧУК

О Біла Церква, БНАУ, 2026

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D8 «ПРАВО»	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	10
7.3. Самостійна робота	10
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	12
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	14
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	15

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За планом 2025-2026 навчального року на вивчення дисципліни «Правове регулювання фермерства в Україні» для денної та заочної форми навчання передбачено 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 56 годин (лекції – 28, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 64 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено у таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність D8 «Право»	4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором здобувача вищої освіти		<i>Семестр</i>	
		8-й	8-й
Загальна кількість академічних годин – 120		<i>Лекції</i>	
		28 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 5	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		28 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота (у т.ч. на виконання ІНДЗ)</i>	
		64 год.	108 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти першого рівня системи знань щодо визначення природи аграрного права через призму фермерства в Україні, взаємодії національного та міжнародно-правового, що регулює діяльність фермерських господарств.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Підґрунтям для ефективного оволодіння навчальною дисципліною «Правове регулювання фермерства в Україні» є попереднє опанування дисциплін юридичного спрямування таких як: «Цивільне право», «Аграрне право», «Господарське право».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D8 «ПРАВО»

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Застосовувати норми земельного, аграрного та екологічного законодавства для вирішення складних спеціалізованих задач у сфері природокористування та господарської діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Правове регулювання фермерського господарства в Україні»

Змістовий модуль 1 «Загальні положення правового регулювання фермерського господарства в Україні»

- Тема 1: Предмет, система і особливості правового регулювання фермерства в Україні . як інститут та його завдання і функції
- Тема 2: Державно-правове регулювання фермерства в Україні.
- Тема 3: Фермерство в Україні як суб'єкта аграрного права.
- Тема 4: Право членства та право засновництва (участі) громадян в фермерстві України .
- Тема 5: Правове становище фермерства в Україні .

Змістовий модуль 2 «Правове регулювання фермерського господарства в Україні»

- Тема 6: Правове регулювання оплати праці у фермерстві України .
- Тема 7: Правове регулювання використання природних ресурсів фермерством в Україні .
- Тема 8: Правове регулювання використання водних ресурсів при веденні фермерства в Україні ..
- Тема 9: Правове регулювання надання правової допомоги фермерству в Україні.
- Тема 10: Правова регламентація та правове забезпечення при веденні фермерства в Україні .
- Тема 11. Правове регулювання системи оподаткування в фермерських господарствах в Україні.
- Тема 12: Договірні відносини та види договорів при веденні фермерства в Україні .
- Тема 13: Юридична відповідальність фермерства в Україні

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лб	Інд	срс		л	п	лб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1.	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 2.	10	2	2			6	11		1			10
Тема 3.	10	2	2			6	11		1			10
Тема 4.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 5.	10	2	2			6	11	1				10
Разом модуль 1	50	10	10			30	54	3	3			48
Змістовий модуль 2.												
Тема 6.	8	2	2			4	11		1			10
Тема 7.	8	2	2			4	11	1				10
Тема 8.	8	2	2			4	11	1				10
Тема 9.	8	2	2			4	11		1			10
Тема 10.	8	2	2			4	11		1			10
Тема 11.	8	2	2			4	11	1				10
Тема 12.	9	2	2			5						
Тема 13.	13	4	4			5						
Разом модуль 2	70	18	18			34	66	3	3			60
Усього годин	120	28	28			64	120	6	6			108

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів, в т.ч. індивідуальні завдання.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1 Загальні положення правового регулювання фермерського господарства в Україні»	
<i>Тема 1: Предмет, система і особливості правового регулювання фермерства в Україні . як інститут та його завдання і функції</i> Загальна характеристика законодавство, яке регулює фермерське господарство. Правове становище фермерського господарства в Україні. Юридичні ознаки фермерського господарства в Україні.	2
<i>Тема 2:Державно-правове регулювання фермерства в Україні.</i> Право на створення фермерського господарства. Отримання земельної ділянки для ведення фермерського господарства. Державна реєстрація фермерського господарства як суб'єкта аграрного підприємництва	2
<i>Тема 3: Фермерство в Україні як суб'єкта аграрного права.</i> Земельні правовідносини фермерського господарства. Майнові правовідносини фермерського господарства. Господарські правовідносини фермерського господарства фермерського господарства в Україні	2
<i>Тема 4: Право членства та право засновництва (участі) громадян в фермерстві України .</i> Суб'єкти фермерського господарства. Засновництво. Членство. Спадкування.	2
<i>Тема 5: Правове становище фермерства в Україні .</i> Майно. Спеціальний статус. Статус земельної ділянки.	2
Разом за змістовий модуль 1	10
Змістовий модуль 2. Правове регулювання фермерського господарства в Україні»	
<i>Тема 6. Правові регулювання оплати праці у фермерстві України .</i> Державно-правове регулювання трудових відносин в фермерському господарстві в Україні. Форми оплати: грошова (обов'язкова), натуральна (як частина зарплати, якщо не суперечить законодавству).	2
<i>Тема 7. Правове регулювання використання природних ресурсів фермерством в Україні.</i> Сукупність земель, вод, лісів, надр та рослинного світу в межах господарства. Право землекористування: основний ресурс; право власності, постійного користування або оренди (Емфітевзис).Право на створення поєданих лісосмуг та використання лісових ділянок, що входять до складу угідь ФГ. Дотримання нормативів гранично допустимих викидів та скидів забруднюючих речовин.	2
<i>Тема 8. Правове регулювання використання водних ресурсів при веденні фермерства в Україні.</i> Водокористування. Дозвіл на спецводокористування: обов'язковий документ	2

для забору води з поверхневих та підземних джерел для господарських потреб. Правовий режим використання води для зрошення та функціонування меліоративних систем. Порядок надання ставків та озер у користування для потреб аквакультури (рибництва).	
<i>Тема 9. Правове регулювання надання правової допомоги фермерству в Україні</i> Суб'єкти надання допомоги. Сільськогосподарське дорадництво. Державна аграрна політика.	2
<i>Тема 10. Правова регламентація та правове забезпечення при веденні фермерства в Україні</i> Правове регулювання забезпечення факторів виробництва ефективного використання в фермерських господарствах. Характеристика правового регулювання сільськогосподарської діяльності фермерського господарства в Україні. Шляхи підвищення ефективності роботи фермерських господарств.	2
<i>Тема 11. Правове регулювання системи оподаткування в фермерських господарствах в Україні.</i> Правове регулювання фіксованих сільськогосподарських податків системи оподаткування в фермерських господарствах в Україні.	2
<i>Тема 12. Договірні відносини та види договорів при веденні фермерства в Україні .</i> Договори контрактації. Договірне регулювання: укладення договорів на юридичне обслуговування (аутсорсинг) фермерських господарств.	2
<i>Тема 13. Юридична відповідальність фермерства в Україні.</i> Види відповідальності: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна, земельно-правова. Підстави: порушення умов договорів, невиконання вимог земельного та екологічного законодавства, несплата податків. Відшкодування збитків: обов'язок ФГ компенсувати шкоду, завдану навколишньому середовищу або третім особам.	4
Разом за змістовий модуль 2	18
Всього	28

7.2. Практичні заняття

Тема і зміст заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1 Загальні положення правового регулювання фермерського господарства в Україні»	
<i>Тема 1: Предмет, система і особливості правового регулювання фермерства в Україні . як інститут та його завдання і функції</i> Загальна характеристика законодавство, яке регулює фермерське господарство. Правове становище фермерського господарства в Україні. Юридичні ознаки фермерського господарства в Україні.	2
<i>Тема 2: Державно-правове регулювання фермерства в Україні.</i> Право на створення фермерського господарства. Отримання земельної ділянки для ведення фермерського господарства. Державна реєстрація фермерського господарства як суб'єкта аграрного підприємництва	2
<i>Тема 3: Фермерство в Україні як суб'єкта аграрного права.</i>	2

Земельні правовідносини фермерського господарства. Майнові правовідносини фермерського господарства. Господарські правовідносини фермерського господарства фермерського господарства в Україні	
<i>Тема 4: Право членства та право засновництва (участі) громадян в фермерстві України .</i> Суб'єкти фермерського господарства. Засновництво. Членство. Спадкування.	2
<i>Тема 5: Правове становище фермерства в Україні .</i> Майно. Спеціальний статус. Статус земельної ділянки.	2
Разом за змістовий модуль 1	10
Змістовий модуль 2. Правове регулювання фермерського господарства в Україні»	
<i>Тема 6. Правові регулювання оплати праці у фермерстві України .</i> Державно-правове регулювання трудових відносин в фермерському господарстві в Україні. Форми оплати: грошова (обов'язкова), натуральна (як частина зарплати, якщо не суперечить законодавству).	2
<i>Тема 7. Правове регулювання використання природних ресурсів фермерством в Україні.</i> Сукупність земель, вод, лісів, надр та рослинного світу в межах господарства. Право землекористування: основний ресурс; право власності, постійного користування або оренди (Емфітевзис). Право на створення полезахисних лісосмуг та використання лісових ділянок, що входять до складу угідь ФГ. Дотримання нормативів гранично допустимих викидів та скидів забруднюючих речовин.	2
<i>Тема 8. Правове регулювання використання водних ресурсів при веденні фермерства в Україні.</i> Водокористування. Дозвіл на спецводокористування: обов'язковий документ для забору води з поверхневих та підземних джерел для господарських потреб. Правовий режим використання води для зрошення та функціонування меліоративних систем. Порядок надання ставків та озер у користування для потреб аквакультури (рибництва).	2
<i>Тема 9. Правове регулювання надання правової допомоги фермерству в Україні</i> Суб'єкти надання допомоги. Сільськогосподарське дорадництво. Державна аграрна політика.	2
<i>Тема 10. Правова регламентація та правове забезпечення при веденні фермерства в Україні</i> Правове регулювання забезпечення факторів виробництва ефективного використання в фермерських господарствах. Характеристика правового регулювання сільськогосподарської діяльності фермерського господарства в Україні. Шляхи підвищення ефективності роботи фермерських господарств.	2
<i>Тема 11. Правове регулювання системи оподаткування в фермерських господарствах в Україні.</i> Правове регулювання фіксованих сільськогосподарських податків системи оподаткування в фермерських господарствах в Україні.	2
<i>Тема 12. Договірні відносини та види договорів при веденні фермерства в Україні .</i> Договори контрактації. Договірне регулювання: укладення договорів на юридичне обслуговування (аутсорсинг) фермерських господарств.	2

<i>Тема 13. Юридична відповідальність фермерства в Україні.</i> Види відповідальності: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна, земельно-правова. Підстави: порушення умов договорів, невиконання вимог земельного та екологічного законодавства, несплата податків. Відшкодування збитків: обов'язок ФГ компенсувати шкоду, завдану навколишньому середовищу або третім особам.	4
Разом за змістовий модуль 2	18
Всього	28

7.3. Самостійна робота

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1 Загальні положення правового регулювання фермерського господарства в Україні»	
Опрацювання літератури та нормативних документів, що визначають основні положення правового регулювання фермерського господарства в Україні. <i>Теоретичні завдання:</i> – Проблеми правового регулювання фермерського господарства в Україні та шляхи їх вирішення (критичний аналіз судової практики). – Структура медичного права (у формі візуального узагальнення – схема, таблиця, інфографіка тощо).	20
Добір і самостійне опрацювання джерел з правового регулювання фермерського господарства в Україні за вибором здобувачів освіти. Вивчення структури і механізму гарантій реалізації та захисту прав фермерських господарств. <i>Практичні завдання:</i> розроблення карти структури і механізму гарантій реалізації та захисту прав фермерських господарств .	10
Змістовий модуль 2. Правове регулювання фермерського господарства в Україні»	
<i>Дослідницькі завдання:</i> Дослідити та описати захист прав фермерських господарств (на конкретному прикладі).	10
<i>Практичне завдання:</i> Розробити один з видів міжнародних досвідів при здійсненні правового регулювання фермерського господарства	10
<i>Практичні (кейсові) завдання</i> – охарактеризуйте порядок здійснення правового регулювання фермерського господарства – опишіть організаційно-правові форми міжнародного правового регулювання фермерського господарства	14
Всього	64

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання ІНДЗ

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Індивідуальні завдання:

1. Кейс-стаді щодо захисту права оренди землі при спробі рейдерського захоплення.
2. Розрахунок податкового навантаження ФГ на загальній системі порівняно з єдиним податком 4-ї групи.
3. Оформлення переліку дозвільної документації для встановлення свердловини (спецводокористування).
4. Складання проекту трудового договору з найманим працівником агросектору.
5. Підготовка пакету документів для отримання бюджетної дотації за програмами Мінагрополітики.

Групові завдання:

1. Розробка повного пакету установчих документів для заснування фермерського господарства.
2. Рольова гра: розгляд спору між сусідами-фермерами щодо межі земельних ділянок (позивач/відповідач/суддя).
3. Дискусія щодо стратегії розвитку фермерства в регіоні та шляхів подолання логістичних бар'єрів.
4. Розробка консультаційного плану для початківців-фермерів щодо мінімізації юридичних ризиків.
5. Моделювання дій господарства у разі виявлення порушень екологічного законодавства (перевірка Держекоінспекції).
6. Розробка моделі об'єднання кількох ФГ у сільськогосподарський кооператив для спільної переробки продукції.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних (кейсових) завдань — індивідуальних та в групах; конференцій; ділових ігор. Під час проведення практичних занять використовуються сучасні елементи та прийоми: критичного мислення, рефлексії, дискусії, мозкового штурму, навчального тренінгу

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає поточне, тематичне оцінювання (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль.

Поточний і тематичний контроль передбачає оцінювання:

- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);
- підготовки індивідуальних завдань за вибором здобувачів тощо.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях) або виконання проєктного/творчого завдання (усно/письмово).

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам в електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в електронному журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані практичні завдання, опрацювання джерел, командні проєкти, презентації, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, аналіз законодавства, виконання і захист проєктів, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих, захисту проєктів тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Захист ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальний бал
Залік	20	20	40	20	-	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (закони, постанови, положення, накази): сайти Міністерства освіти і науки України, Судова влада України, інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації у програмах MOF Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відео лекції, в т.ч. іноземною мовою в записі.
3. Роздавальні матеріали –схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв'язку – інтерактивна дошка Padlet, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, освітня платформа BNAU MOODLE, Google Classroom.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

- аудиторного навчання: дошка аудиторна, мебльоване навчальне приміщення, комп'ютерне обладнання (ПК/ноутбук + мультимедійний проєктор), Wi-Fi.
- дистанційного: мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

13.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.
4. Кодекс законів про працю України, затверджений Законом від 10 грудня 1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Урядовий кур'єр. – 2001. – 15 листопада.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 31.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. - Режим доступу: [http:// zakon. rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
9. Водний кодекс України від 6 червня 1995р. // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 24. - Ст.189
10. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. - Режим доступу: [http:// zakon. rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
11. Кодекс України про надра від 27 липня 1994р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 36. - Ст.340.
12. Про сільське господарство: Угода СОТ від 15 квітня 1994р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. - Режим доступу: [http:// zakon. rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
13. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 30 червня 1999 р. // Голос України. – 1999. – № 159. – 31 серпня.
14. Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі: Закон України від 10 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 41. – Ст. 188.
15. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №

49. – Ст. 527.

16. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 років: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 11. – Ст. 52.

Додаткова література:

1. Долинська М. С., Заболотна Н. Я., Марич Х. М. Аграрне право: навчальний посібник. Львів: Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 252 с. – Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/>
2. Корнієнко В. М., Корнієнко Г. С., Кульчий І. М. та ін. Аграрне право : підручник/ за ред. А. М. Статівки. – Вид. 2-ге, змін. – Харків : Право, 2021. – 416 с– Режим доступу: https://pravoizdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4527&download_id=1503
3. Аграрне право : підручник / [Т. В. Курман (керівниця авт. кол.), Ю. Ю. Бакай, В. І. Гордєєв та ін.] ; за ред. Т. В. Курман ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. – 472 с. Земельне право : підручник / за ред. М. В. Шульги. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Харків : Юрайт, 2023. – 592 с.
4. 2. Земельне і аграрне право : навчальний посібник для опрацювання завдань самостійної роботи з дисципліни «Земельне і аграрне право» / О. М. Борщевська, О. М. Іванова. – Одеса : ОНМУ, 2023. – 195 с.
5. Земельне право [Електронне видання] : підручник / А. Г. Ліщинський, О. М. Швець, Т. В. Бухальська, Ж. В. Наконечна. – Рівне : НУВГП, 2024. – 394 с.
6. Земельне право : навчальний посібник: мультимедійне електронне видання / уклад: Ю. Ю. Бакай, В. І. Гордєєв, Д. М. Данілік та ін. ; за заг. ред. Т. В. Курман, С. В. Шарапової, Ю. Ю. Бакай. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. – 138 с.
7. Наукові статті та дослідження обігу земель: Ільків Н. В. Особливості правового регулювання обігу земель в Україні. Львівський часопис східноєвропейського права. 2024. № 2. С. 48–53
8. Сидоренко А. А. Ринок землі в Україні: сучасний стан та нормативно-правові виклики. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції МЦНД (м. Харків, 10 травня 2024 р.). – Харків, 2024. – С. 75–78.
9. Козар К. С. Правове регулювання ринку землі в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану. Науковий вісник ХНЕУ. 2023.
10. Правове регулювання ринку земель в Україні та Польщі: порівняльно-правовий аналіз в контексті євроінтеграції / Збірник наукових праць ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2024.